

Folkloristide XIX talvekonverents



PARALLEEL-  
MÄÄVILMAD JA  
PARAJEEL-  
PÄÄRIMUSED

PARAJEL WORLDS AND  
PARALLEL TRADITIONS

20.–21. märts  
Kadrina mõisa külalistemajas





Folkloristide XIX talvekonverents  
**“Paralleelmaailmad ja paralleelpärimused”**

19th Folklorists' Winter Conference  
**“Parallel Worlds and Parallel Traditions”**

20.–21. märtsil 2025

March 20th–21st, 2025

Kadrina mõisa külalistemajas Peipsiääre vallas Tartumaal  
in Kadrina manor guesthouse, Peipsiääre municipality,  
Tartu county

Kava ja teesid  
Programme and abstracts

Tartu 2025

Konverentsi korraldavad Tartu Ülikooli eesti ja võrdleva rahvaluule osakond ja Akadeemiline Rahvaluule Selts koostöös Eesti Akadeemiline Usundiloo Seltsi ja Kodavere Pärimuskeskusega.

Conference organisers: The Academic Folklore Society and the Department of Estonian and Comparative Folklore of the University of Tartu in collaboration with the Estonian Society for the Study of Religion and Kodavere Heritage Centre.

Korraldustoimikond / Organising committee: Madis Arukask, Kristel Kivari, Helen Kästik, Jonathan Roper, Pihla Maria Siim, Rika Tapper, Ülo Valk ja Ergo-Hart Västrik

Konverentsi korraldamist toetavad Eesti Kultuurkapital, Tartu Ülikool ja Eesti Akadeemiline Usundiloo Selts. / Conference is supported by Eesti Kultuurkapital, the University of Tartu and the Estonian Society for the Study of Religion.



Teesivihiku väljaandja / Publisher: Tartu Ülikooli eesti ja võrdleva rahvaluule osakond

Toimetajad / Editors: Kirstel Kivari, Jonathan Roper, Pihla Maria Siim, Ergo-Hart Västrik

Kujundaja ja küljendaja / Design and layout: Uku Peterson

Trükk / Printed by: Bookmill trükikoda

ISBN 978-9985-4-1462-0 (trükis)

ISBN 978-9985-4-1463-7 (pdf)

# Konverentsi kava / Programme of the conference

**Neljapäev, 20. märts 2025 / Thursday, March 20th, 2025**

- 9.00–9.50** Kogunemine Vanemuise alumises parklas ja sõit Kadrinale / Departure from the parking lot in front of the Theatre Vanemuine and bus trip to Kadrina
- 9.50–10.15** Majutumine ja tervituskohv / Accommodation and welcome coffee
- 10.15–12.30** **I sessioon / Session I**  
Konverentsi avamine / Opening of the conference  
**Aivar Jürgenson** „Kalevipoja“ jäljed Kaukaasias: Abhaasia eesti asunduste nimedest  
**Pihla Maria Siim** Eri kodakondsusega paarid kuuluvuse piire kompamas  
**Madis Arukask** Väikerahva alternatiivjalugu filmides: vepsa mängufilm „Armastan“ ja rahvuse saatus  
**Getter Lauk, Mia Ruus** „Ma scottishit ei oska, aga reinlendrit küll“: paralleelmaailmadest traditsioonilises tantsus
- 12.30–13.30** **Lõuna / Lunch**
- 13.30–15.00** **II sessioon / Session II**  
**Mare Kalda** Maailmas, mille sees elame, on teine maailm: tavamaailma rikastamine tähendustekihiga hobigrupi tegevuses  
**Katre Kikas** Kodune külalisraamat argikirjalikkuse väljal: mitmehäälsusest kooruvad lood  
**Eda Kalmre** Tõde ja eetika mälestustes sõjajärgsest Tartust: ühe kuulujutu jälgi ajades
- 15.00–15.30** **Kohvipaus / Coffee break**
- 15.30–17.00** **III sessioon / Session III**  
**Guillem Castañar Rubio, Anastasiya Fiadotava, Liisi Laineste, Sergey Troitskiy** “We Won’t Buckle under a Bucket”: Humour in Recontextualising Hate Speech  
**Anastasia Servan-Schreiber** Making the “New” Traditional: Ideological and Practical Use of Maausk by Sinine äratus

- Inna Lisniak** The Role of Traditional Instruments in the Practice of Estonian and Ukrainian Musicians  
**17.30–18.30** Õhtusöök / Dinner  
**18.30–19.00** Lonitseera trio kontsert / Concert by Lonitseera Trio  
**20.00–...** Saun ja vaba suhtlus / Evening activities and networking

**Reede, 21. märts 2025 / Friday, March 21st, 2025**

- 8.30–9.30** Hommikusöök / Breakfast
- 9.30–11.30** IV sessioon / Session IV  
**Haozhen Li** The Workroom: The Vernacular Practicing and Theorizing of a Religious Group in Contemporary Northeast China  
**Wei Chen** The Disappearance of Wubai: A Demon Lost in the Changing Eastern Minyag Landscape  
**Margaret Lyngdoh** Parallel Realities among the Indigenous Communities of Northeast India  
**Lodewyk Marthinus Barkhuizen** Homecoming: Exploring the Aesthetic and Expressive Dynamics of a South African Traditional Healing Ceremony
- 11.30–12.00** Kohvipaus / Coffee break
- 12.00–14.00** V sessioon / Session V  
**Elsa Till Hillis** Tracking the 'Invisible Neighbours' in Norway  
**Abhirup Sarkar** From Souls to Assassins: Folklore of Parallel Worlds in Digital Games  
**Kikee Doma Bhutia** Thensay Yaksay and the Burden of Ritual Gift in Sikkimese Villages  
**Konverentsi lõpetamine / Closing of the conference**
- 14.00–15.00** Lõuna / Lunch
- 15.15–16.30** Sõit Kadrinalt Palale ja Kodavere Pärimuskeskuse külastus / Bus trip from Kadrina to Pala and visit to the Kodavere Heritage Centre
- 16.30–17.15** Sõit Tartusse / Bus trip to Tartu

## Saatesõna

Folkloor kui nähtus ja folkloristika kui distsipliin põhinevad arusaamal kultuurilisest mitmehäälsusest ja ühtse autoriteedi küsitavusest või selle puudumisest. Nii ei ole rahvaluuleteadlaste jaoks teadmises pärimuse muutlikkusest ja varieeruvusest samas kultuurilises aegruumis palju uut. Aegade algusest on eri elualade, rahvuste ning muude rühmade pärimus olnud erinev, omavahel nii dialoogis kui vastuolus, tekitades nii ühendavat huvi kui kummastust.

Folkloor ning selle erinevad liigid kajastavad tihti erinevate maailmade, tegelikkuste või arusaamade vahelisi nihkeid. Siin on mängus nii kujutluse jõud kui ka teadlikud teadvuse seisundi muutused. Nihked ja nihkumised ühest võimalikkusest teise iseloomustavad nii muinasjutukangelast kui regilaululauljat, nii šamaani kui rollimängurit, nii süžeed kui praktikat, muiste ja nüüd. Postmodernne pärimusruum üha arenevate tehnoloogiliste vahendite ning hajusate identiteetidega on siin osas võimalusi ja võimalikkust vaid suurendanud.

XIX folkloristide talvekonverentsi ettekanded puudutavad pärimuslikke paralleelsusi või üleminekuid ühest reaalsusest, tähendus- või kultuuriruumist teise. Ettekannetes vaetakse minekuid ja tagasitulekuid, mis iseloomustavad folkloori poetikat, praktikat või usundit. Küllap on just teisesuse taju, olgu see kas utoopiline või päris käegakatsutav, väljamõeldud või kogemuslik, midagi sellist, mis rahvaluulet kogu aeg on iseloomustanud.

## Preface

Folklore (as a phenomenon) and folkloristics (as a discipline) both draw upon an understanding of cultural polyphony and a lack (or the equivocality) of a single authority. So, there is little new for folklore researchers in declarations about the changeability and variability of a single culture over time and space. From the earliest times, the traditions of various occupations, ethnicities, and other groups have differed, have been in both dialogue and opposition to one another, and have united people in interest or bewilderment.

Folklore and its various genres often reflect shifts between different worlds, realities or understandings. At play here are both imaginative force and deliberate changes in consciousness. Shifts and transitions from one reality to another characterize the heroes of fairy tales and the singers of regi-songs, shamans and role-players, stories and practice, and do so both in the past and today. And in a postmodern traditions-space, with its fuzzy identities and continually-developing technologies, the possibilities and opportunities here have only increased.

19th Folklorists' Winter Conference will discuss these themes and traditional parallels or transitions from one reality, meaning-system or cultural area to another. Presentations of the conference will assess the departures and returns which characterize the beliefs, practices and poetics of folklore. It is likely that just such a perception of otherness, whether it be utopian or practical, invented or experiential, has always characterized folklore.



# Väikerahva alternatiivajalugu filmides: vepsa mängufilm “Armastan” ja rahvuse saatus

**Madis Arukask**

Tartu Ülikool

Selle aastatuhande alguses alustas Petroskois, Karjala Vabariigis Venemaal tegevust vepsa noorteorganisatsioon “Vepsän vesat” (‘vepsa võrsed’). Esimesi suuremaid asju, mis ette võeti, oli vepsa pulmast kõneleva filmi “Vepsän sai” tegemine. Tegemist oli etnograafilise rekonstruktsiooniga, mis sai valmis 2005. aastal. Vahendid filmi tegemiseks hangiti ise, koostati stsenaarium, otsiti võttekohad. Filmide tegemises osalesid (peale kaameramehe) eranditult vaid vepsa päritolu inimesed. Oma keele ja sageli ka päritolu kohta käivad teadmised suuresti kaotanud vepsa noortele oli filmide tegemise protsess oluline oma identiteedi alases diskussioonis. Järgneva kümmeaasta jooksul valmis vepsa aktivistide eestvõttel veel 4–5 etnograafilist filmi (Magija vepsskogo kino 2016).

Selles ettekandes soovin aga keskenduda (tõenäoliselt) esimesele vepsa mängufilmile “Armastan”, mis valmis samuti 2005. aastal Leningradi oblastis Podporožje rajoonis. Filmide tootjaks oli väikestuudio Greenpicture. Filmide süžee autor (ning üks peaosalisi) on vepsa päritolu ajakirjanik Pjotr Vassiljev, kes on tegelenud vepslaste kallal 1920.–1930. aastatel toime pandud repressioonide uurimisega. Ühe peaosalisena lõi filmis kaasa ka vepsa poeet Nikolai Abramov (1961–2016). Kaameratöö ja põhilise produktiooni tegi Dmitri Gridin.

Madala eelarvega amatöörfilm on kunstiliselt nõrgem kui teema sügavus, süžee ja selle psühholoogiline potentsiaal. Tegemist on seiklusfilmiga, mis lähtub 1920. aastate lõpu tegelikkusest, mil palju vepsa suurperesid kollektiviseerimise eest metsadesse põgenes ja sinna jäi. Samas esitab film ka allegoorilise pildi tegeliku postsovetliku igapäevaelu kõrval kusagil eksisteerivast vepsa paralleelühiskonnast. Filmide alguses avastab erru siirduv lendur kusagil Leningradi või Vologda oblasti metsade kohal lennates anomaalse hoonete rühma ning räägib sellest kohaliku ajalehe peatoimetajale. Leitakse vahendid ekspeditsiooni korraldamiseks, saadakse sõjaväemasin, asutakse teele. Teekond

ei kulge lihtsalt, kuuest teele läinust hukkuvad kaks omavahe-  
lises tülis, üks läheb kaduma ning järelejäänud kolm võetakse  
vangi sellesama saladusliku otsitava kogukonna liidri poolt. Nii  
satuvadki nad salajasse vepsa kogukonda, kus nende ees ava-  
neb omamoodi uus maailm. Filmi psühholoogiline peateema on  
ajalehetöötaja isikliku elu problemaatika ning ta suhe vepsa  
kogukonna liidri tütreaga. Filmi pealkiri “Armastan” väljendabki  
nii inimese isiklikku pürgimust kui ka armastust väikse põlis-  
rahva kaduva tegelikkuse suhtes. Peategelasest ajakirjanik kao-  
tab vepslaste maailma “kadudes” nii oma senise positsiooni kui  
ka identiteedi.

Kuigi film ei ole kunstiliselt väga õnnestunud ja veenev, on  
ta temaatiliselt oluline vepsa rahva ajaloo pikalt mahavaiki-  
tud loo kõnelemisel. Kollektiviseerimine ning sellele järgnenud  
ühiskondlikud tüsistused said Nõukogude Liidus saatuslikuks  
kümnetele põlisrahvastele. On tähenduslik, et nüüd, 21. sajandil,  
kui paljude väikerahvaste (sealhulgas vepslaste) keelelis-kultuu-  
riline assimileerumine Venemaal on jõudmas lõppfaasi, leitakse  
ikka veel tahet ja jõudu jätta endast jälg ka kunstiliselt nõudliku-  
mates vormides. Vepsa keeles on valminud omakeelne romaan  
ning eepos (Zaitseva 2015), kõnelemata luulest või lauludest.  
Sarnast pretensiooni väljendab ka kõnealune mängufilm, mille  
autsaiderlik resultaat on kõigele vaatamata omamoodi kõnekas.

## **Kirjandus**

Magija vepsskogo kino. Korennye narody Karelii 29.08.2016  
<https://knk.karelia.ru/2016/08/magija-vepsskogo-kino.html>.

Zaitseva, Nina 2015. Virantanaz – an epic in Vepsian? About the  
first attempt at an epic. *Journal of Estonian and Finno-Ugric  
Linguistics* 6 (1), 157–174. <https://doi.org/10.12697/jeful.2015.6.1.09>.

# Homecoming: Exploring the Aesthetic and Expressive dynamics of a South African Traditional Healing Ceremony

Lodewyk Marthinus Barkhuizen  
University of Tartu

South African traditional healers undergo various initiation processes, each aimed at understanding and working with specific ancestral spirits. An initiation process often culminates in a homecoming ceremony, during which the healer and their newly acquired spirits are presented to the community within which they will practice. The homecoming ceremony marks a transition from the private and hidden to the public-facing aspects of initiation. Contained within this transition are traces of how healers adapted their practices during South Africa's segregated past: adopting Christian and Western imagery and processes to conceal their mislabelled and prosecuted 'witchcraft'. These adaptations, leveraging parallels between Christian and sub-Saharan African spiritual practices, developed beyond mere disguise, giving rise to new expressive forms. One such form is initiating into working with the *Isithunywa*: the ancestral spirits of devout Christian ancestors.

Presented as a photo-essay, this paper explores the aesthetic and performative dynamics of an *Isithunywa* homecoming ceremony held in the east of Johannesburg, South Africa. The analysis highlights the tensions that exist between that which is publicly presented above the surface and that which informs it from below. It also comments on how the expressive pairs of above/below, Christian/witchcraft, day/night, Western/African, and abundance/moderation, rather than acting in opposition, penetrate and permeate each other to articulate an expressive space through, and in, which otherness can be negotiated and transformed. The presentation concludes by considering how parallel dynamics shape multivocal, multilayered spiritual expressions.

# Thensay Yaksay and the Burden of Ritual Gift in Sikkimese Villages

**Kikee Doma Bhutia**

University of Tartu

This paper examines the concept of tensay yaksay – translated as ‘take out and keep it’ – as a cultural practice sustaining the gift economy in Sikkimese village communities. Offering money as a symbolic gift is central to major life events such as weddings, funerals, childbirth, and house inaugurations, reflecting a tradition rooted in love, respect, and reciprocity. However, this practice creates a significant burden for villagers, who are continually obliged to participate in these exchanges, even amidst economic constraints.

Drawing on ethnographic evidence, this study situates tensay yaksay within a fluid economy of exchange, where monetary gifts are a socially embedded medium rather than impersonal transactions. Using Marcel Mauss’s theory of the gift and Parry’s critique of monetary exchange in non-Western societies, this paper argues that tensay yaksay simultaneously strengthens social bonds and perpetuates economic strain, revealing a paradox within traditional Sikkimese social structures. The study highlights how this practice adapts to modern socio-economic pressures, while raising critical questions about sustainable traditions and equity in village communities.

# The Disappearance of Wubai: A Demon Lost in the Changing Eastern Minyag Landscape

**Wei Chen**

University of Tartu

This presentation examines the disappearance of Wubai, a half-god, half-evil entity deeply embedded in the folklore of the Eastern Minyag. Known for his playful yet perilous behaviour – such as endangering crying newborns, rummaging through hidden places, and his fondness for wine – Wubai embodied a complex interplay of curiosity, danger and supernatural power. Traditionally envisioned as a short figure with a tall, pointed hat symbolizing his life force, Wubai's presence was rooted in the dark, hidden spaces of the Minyag landscape, including forests near villages.

Until the late 1990s, Wubai was a vibrant figure in Minyag cultural narratives. However, his presence has gradually faded due to environmental and societal changes. The introduction of electricity and widespread deforestation disrupted the secluded habitats that fostered belief in Wubai. The depopulation of villages through migration and resettlement weakened the oral transmission of tales, while replacing homemade wine with commercial varieties, which eroded his folkloric associations. Furthermore, the rise of “chimerical poison”, a substance imagined as lethal to Wubai, symbolically marked his decline in the collective imagination.

This presentation explores how the figure of Wubai mirrored the Minyag people's environment and cultural framework and how his disappearance reflects the impact of modernization on folklore. It sheds light on the interplay between belief, environment, and community, offering insights into the cultural transformations accompanying environmental and social change.

# Tracking the 'Invisible Neighbours' in Norway

**Elsa Till Hillis**

University of Tartu

The 'invisible neighbours' live under the ground, or perhaps in grassy mounds and large stones, or in the valleys, alongside humans. They tend to their livestock and carry on with everyday life the same way that people do. They are an exaggerated, supernatural mirror image of humans – more beautiful, more talented, better built, with finer clothes and better cattle. Although they usually choose to be invisible while walking amongst humans, their songs and shouts can still be heard echoing in the valleys ... that is, until they aren't.

Invisible neighbours are a kind of Norwegian *underjordiske*, a group of supernatural beings that also includes nature spirits and trolls. Some of the other creatures in this category survive in the modern imagination, perhaps in light of a commercialized, mass-marketed and touristic appeal. But what of the invisible neighbours? In nearby Iceland and Ireland, legends are still told of the hidden folk and fairies, whose sacred hills and fairy trees are interacted with cautiously, or avoided altogether. Do invisible neighbour legends remain in modern Norway?

Using examples from Ole Tobias Olsen's collection of Norwegian Folktales, I will examine the motif of invisible neighbours. I will consider in what way these creatures are framed as our 'others', and how human-invisible neighbour interactions articulate human experiences of the supernatural and of Nature. Finally, I will compare modern legends of the hidden folk in Iceland and fairies in Ireland with the invisible neighbour legends, and explore what role, if any, invisible neighbours have in Norway today.

# „Kalevipoja“ jäljed Kaukaasias: Abhaasia eesti asunduste nimedest

Aivar Jürgenson

Eesti Rahva Muuseum

Kohanimed võivad püsida sajandeid, kuid kui paiga elanikkond vahetub või satub uutesse võimusuhetesse, võib toponüümikas aset leida järske muutusi. Üheks sagedaseks nimevahetuse põhjuseks on olnud koloniaalsed vallutused. Koloniaalvõimud on vallutatud territooriumidel kasutanud kohanimedid sümboolse strateegiana, et nõ „kirjutada“ uued valdused täis uusi ideoloogiaid ja identiteete.

Mitmel pool maailmas on koloniaalvõimudel olnud praktika kasutada paikade ümbernimetamisel koloniaalsete „kangelaste“ ja koloniaalametnike nimesid. Nii oli ka Abhaasias, kus Vene võimud andsid paikadele Kaukaasia sõja kindralite, kuberneride, keisriperekonna liikmete jt nimesid. Samas jäeti Abhaasiasse saabunud uusasunikele suured vabadused oma külade nimetamisel. Võimudele see sobis, sest nende silmis vaenulike põliselanike kohanimed asendusid lojaalsete kodanike toponüümidega.

Kuigi Abhaasias ei nõutud asunikelt tsaarivõimu ideoloogiat peegeldava toponüümika kasutamist, polnud asunikudki paiku nimetades ideoloogiatest priid. Eesti asunike ideoloogiaks oli rahvusromantism, mis väljarändamise ajaks oli Eestis jõudsalt võrseid ajanud ja mille ideed ning tegelaskujud asunikud võõrsile kaasa võtsid. Ettekandes jälgitakse Salme, Sulevi ja Linda külade nimede saamislugusid ning seoseid „Kalevipoja“ ideestikuga.

Külade nimetamisel mütoloogilisi tegelaskujusid kasutama ajendas väljarändajaid Muinas-Eesti idealiseerimine, millest rahvuslik ärkamisliikumine suuresti algaski. Rahvusliku ärkamise mõjud ühelt poolt ja koloniaalsest pioneerimentaliteedist kantud heroiline asustusvaimustus teiselt poolt ajendasid asunikke muutma mineviku ideaalidemaa käegakatsutavaks. Ettekandes vaadeldakse samuti, missuguseid täiendavaid võimalusi pakkusid Kaukaasia mägine maastik ja eestlaste asunikustaatus eesti hiiupärimuse tõlgendamiseks.

# Maailmas, mille sees elame, on teine maailm: tavamaailma rikastamine tähendustekihiga hobigrupi tegevuses

**Mare Kalda**

Eesti Kirjandusmuuseum

Jaanuaris 2011, mil täitus 10 aastat geopeituse algusest Eestis, kirjutas aktiivne osaleja kasutajanimemega pekadrip foorumis: „... avastasin, et on olemas selline mäng. Sai kinnitust väide, et selle väikese maailma sees, milles me elame, on teine maailm, mis on esimesest suurem 😊”.

Saades tuge nii autoriteetse geopeitja emotsionaalsest väitest harrastuse suhtes kui ka konverentsi teemast, arutlen ettekandes, mil määral on paralleelmaailmade ja/või paralleelpärimuste idee rakendatav harrastajarühma tegevuse kirjeldusraamina.

Geopeitus (koduleht geopeitus.ee, selle andmekogust kui huvitavast allikast vt Kalda 2019) – tänapäevane aareteotsimise mäng – selgelt eristuvat paralleelsust ei loo, sest see toimub ikka meie harjumuspärases füüsilises maailmas (vrd multiversumide ja paralleelmaailmade kohta kirjanduses, filmis, fännipraktikates jm, Booth 2024). Küll aga võiks järele kontrollida, kuivõrd loovad geopeitjad „kolmandat ruumi“ (Bhabha 2004), mis viib omakorda küsimuseni märgatud „kolmanda ruumi“ suhestumisest mõne võimaliku paralleelmaailmaga.

Geopeituse kogukonnas näeme osalejates kujunevat harrastajaidentiteeti, uut eesmärki erinevate kohtade külastamiseks – st senisest teisiti organiseerunud subkultuuri, mille viljelejad loovad ühiselt uut tähendustekihti olemasolevasse maailma.

2025. aasta alguses on Eesti geopeitusemängus 5000 leidmisootel aaret. Aktiivsemaid kaasategijaid on umbes tuhat. Mängijad on raporteerinud 820 341 korral leidmisest ning 39 162 korral leidmata jäämisest. Mängu andmekogus on 114 076 pilti, foorumis 3895 teemat. Üksikasjalikuma tähelepanu all on lood foorumipostitustes, kus geopeitjad ise mõtestavad oma harrastust ning jutustavad, mida mäng neile tähendab, kuidas nad liitusid ning kuidas geopeidikute otsimine paigutub nende ellu.



## **Kirjandus**

Bhabha, Homi 2004. *The Location of Culture*. Abington: Routledge.

Booth, Paul (toim) 2024. *Entering the Multiverse. Perspectives on Alternate Universes and Parallel Worlds*. New York: Routledge.

Kalda, Mare 2019. Kogukonna kodulehekülg [geopeitus.ee](http://geopeitus.ee) kui traditsiooni varamu. Kalmre, E. (koost ja toim). *Pildi sisse minek. Artikleid välitööde alalt*. Tartu: EKM Teaduskirjastus, 171–198.

# Tõde ja eetika mälestustes sõjajärgsest Tartust: ühe kuulujutu jälgi ajades

Eda Kalmre

Eesti Kirjandusmuuseum

Isiklik kontakt ja elulugu ning mälestusi vahendavad intervjuud välitöödel tekitavad uurija ja intervjuueeritava vahel erilise sideme. Gillian Bennett (2000) on seda kokkupuudet iseloomustanud kui armastuse, ärrituse ja kohustuse segu. See on omamoodi pinge, mis balansseerib uurija ja informandi huvide vahel. Vahel tunneb uurija-küsitaja end üsna üksi ja selleks, et informandiga kokkuleppele saada, toob ohvriks omaenda huvid. Aga ka informant võib uurijale vastu tulla, jutustades asjad huvitavamaks, kui nad on.

Subjektiivne, emotsionaalne tõde on see, mida me uurime folklooris ja nendel aladel, kus meie vaated ja arusaamad reaalsusest erinevad meie informantide omadest. Neil puhkudel peame olema eriti arvestavad. Kui tahame mõista muistendi rääkija arusaamu ning motiive, on oluline katsuda lugeda jutustajate mõtteid, püüda aru saada sellest, mis paneb nii mõtlema ja rääkima.

Teen ettekandes autoetnograafilise tagasivaate monograafia "Hirm ja võõraviha sõjajärgses Tartus" (2007) intervjuude tegemisel ja uurimuse kirjutamise ajal ette tulnud valikutele ja probleemidele ning eetikast lähtuvatele otsustustele. Nimelt tekkisid mul uurimust kirjutades mitmed eetilised dilemmad, näiteks kannibalismi kui kultuurilise tabuteemaga seoses. Kuivõrd ma võin eksponeerida jutustuste kaudu maalitud õõvastavaid pilte, mis tihtilugu võimendasid jutustajapoolseid argumente? Võin ma konkreetset inimest seostada vägivalga ja ühiskonnas taunitud võõravihaga või esitleda teda kuulujuttude kui kahtlase informatsiooni esitajana ning teha temast antikangelase? Kas ja kuidas kajastada oma uurimuses seda, kui jutustaja valetas?

Pühendumisega tehtud uurimistöö ei lõpe uurija jaoks sellega, et käsikiri või raamat on valmis. Märgilise, kultuuris ning ajaloos kõnetava teema puhul lisandub sellele ka hiljem killukesi siit ja sealt: teadmisi teistest uurimustest, kirjanduslikke fiktsioone, mälestuste katkeid ning autori enda uurimistöö võib saada uute uurimuste, praktikate või kirjanduslike fiktsioonide aluseks.

## Kirjandus

Bennett, Gillian 2000. Making a lifestory. Vasenkari, M., Enges, P. jt. (toim). Telling, remembering, interpreting, guessing. A Festschrift for Prof.

Annikki Kaivola-Bregenhøj on her 60th Birthday. Kultaneito III. Scripta Aboensia 1, Studies in Folkloristics. Joensuu: Suomen Kansantietouden Tutkijain Seura, 18–25.

Kalmre, Eda 2007. Hirm ja vööraviha sõjajärgses Tartus: pärimuslooline uurimus kannibalistlikest kuulujuttudest. Tartu: EKM Teaduskirjastus.

# Kodune külalisraamat argikirjalikkuse väljal: mitmehäälsusest kooruvad lood

**Katre Kikas**

Eesti Kirjandusmuuseum

Külalisraamat on institutsionaliseeritud viis öelda: „Ma olin (jälle) siin“ (võrreldes sama lause seinale kribamisega kui mitte-institutsionaliseerituga). Tõsi – see, kui piiritletud või vaba on külalisraamatu sissekande tegija, sõltub palju sellest, millises kontekstis ta raamatut kohtab – matka-onni anonüümset sissekannet lubav külalisraamat on vägagi erinev sissekandest tuttava inimese kodusesse külalisraamatusse, kuid samavõrra erinevad omavahel ka raamatud, kuhu eeldatakse vaid nime kirjutamist, ning raamatud, mis ootavad pikemaid sissekandeid.

Toetudes mu oma suguvõsa erinevatest peredest pärinevatele külalisraamatutele aastatest 1932–2024 vaatlen perekondlikke külalisraamatuid kui osa rahvalikust argikirjalikkusest. Perekondlikke külalisraamatuid iseloomustab suhteline vabadus sissekandeviisi valikul (lubatud on nii joonistused, lühemad kui pikemad verbaalsed sissekanded), võimalus mängida kirjutajapositsiooni ning žanridega (nii tsiteeritud kui ad hoc luule, meenutused, protokollid jne), nagu ka rõhutada erinevaid aspekte külalise ja pererahva suhetes.

Külalisraamat on ühelt poolt omamoodi kogum argikirjalikkuse erinevatest võimalustest, see on mitmehäälnene ja heterogeenne kirjutamiskontekst, kus erinevad žanrilised valikud toovad esile erinevaid suhtevõrgustikke, kuhu pererahvas kuulub. Samas pole need paralleelsed hääled täiesti iseseisvad, külalisraamatu näol on tegu omamoodi ühisloomelise teosega, kus erinevad kirjutajad, žanrid ning kirjutamispositsioonid kas tahtlikult või tahtmatult omavahel dialoogi astuvad – ühe inimese joonistusele lisab teine teksti ning kolmas omakorda Post scriptumi; ja luulerida, mida ühel sünnipäeval tsiteerib üks külaline, jõuab järgmisel korral raamatusse hoopis teise inimese tsiteerituna. Ehkki külalisraamatu olemuseks on peegeldada ja jäädvustada just äsja toimunud kohtumise meeolelusi, moodustub neist hetkelistest fragmentidest lineaarsel tasandil erinevaid paralleelselt kulgevaid lugusid, mis kõnelevad nii kirjutajate kui ka raamatu omanike elus toimunud arengutest, kuid suhestuvad samaaegselt ka ühiskonnas toimuvate muutustega.

# The Workroom: The Vernacular Practice and Theorizing of a Religious Group in Contemporary Northeast China

**Haozhen Li**

University of Tartu

This paper investigates a religious group in contemporary northeast China. The group, whose members call themselves 'the Workroom', is formed by ritual experts and adherents of a traditional folk belief involving the worship of animal spirits. The Workroom is a religious group gathering for non-religious purposes, and which provides aid to those needing psychological and medical treatment, mostly using unorthodox psychological methods and therapies. Most members of this group identify as devout Buddhists. At the same time, they are practitioners or believers of the traditional shamanic belief. They have developed a series of innovative rituals and syncretic teachings, which combine folk beliefs, vernacular Buddhism, Chinese traditional medicine, and unorthodox psychology.

Based on primary fieldwork materials, the paper presents this group as a unique religious phenomenon rooted in the particular socio-cultural context of contemporary China. The structure and nature of the group is analyzed from a folkloristic perspective, according to which the communicative process is highlighted. Two paradigms of the constitution of the group are examined: the network of interaction and the community of intra-action. This research suggests that the group can be understood as the dialogue of the two paradigms, which are unified by the coherence of vernacular religion as experienced by its members in everyday life.

# „Ma scottishit ei oska, aga reinlendrit küll”: paralleelmaailmadest traditsioonilises tantsus

**Getter Lauk**

Eesti Kirjandusmuuseum, Tartu Ülikool

**Mia Ruus**

Eesti Kirjandusmuuseum, Tartu Ülikool

“Kas teil Eestis ka bal folki tehakse?” – “No tegelikult ei, meil on midagi sarnast, aga seal on põhiliselt ainult eesti tantsud.” Nii algas pea iga vestlus eestlasena välismaal mõnda bal folk üritust väisates. Prantsusmaalt 1970. aastatel alguse saanud, kuid nüüdseks ülemaailmselt levinud bal folk ehk traditsioonilise ühistantsu sündmustel on pealtnäha palju ühist eelmise sajandi lõpul Eestis populaarseks saanud tantsuklubi traditsiooniga, kuid lähemal vaatlusel ilmneb palju erinevusi. Kuigi põhieesmärgid on samad – tantsurõõm, kooskäimine, füüsiline aktiivsus, traditsioonilisele tantsule tuginemine – on palju erinevusi suhtumises folkloorsesse materjali, sündmuste vormis, korralduses ja tantsukogukondade vaadetes.

Ettekandes tugineme oma kogemusele erinevatelt tantsuüritustelt üle Euroopa ja varasematele, võrdlevatele uurimustele, et leida kahe paralleeltraditsiooni sarnasusi ja erinevusi ning nende võimalikke põhjuseid. Millised stiilid ja kultuurinähtused on mõjutanud tantsuklubiliikumist ja bal folki? Millised on osalejate eesmärgid? Kuidas luuakse teadmist, kas ja kes on autoriteetid? Milline teadmine on üldse väärtuslik? Kas paralleelsed maailmad võivad siiski lõikuda ning kui jah, siis mis sünnib nendes lõikepunktides? Bal folki näiline avatus ja tantsuklubi suhteline konservatiivsus (mis lähemal vaatlemisel sootuks tõeks ei pruugi osutuda) loovad kumbki omapäraseid nähtuseid, millest mõlemad teineteiselt paljugi õppida võiks.

# The Role of Traditional Instruments in the Practice of Estonian and Ukrainian Musicians

**Inna Lisniak**

Estonian Literary Museum, M. Rylsky Institute of Art Studies,  
Folkloristics and Ethnology of the National Academy of Sciences,  
Ukraine

Traditional instruments occupy an important place in contemporary musical practice, bridging the historical past with modern trends. The aim of the current research is to compare the revival paths of folk instruments as an integral part of modern traditional musical practices in Estonia and Ukraine, as well as to analyze the methods employed by performers of folk instruments using archival and expeditionary materials.

Folk instruments serve as crucial carriers of ethnic identity and cultural uniqueness, reflecting the diversity of traditional musical practices. This study focuses on folk instruments that are closely associated with the musical traditions of Estonia – the kannel and the hiiu kannel, as well as Ukraine – the kobza and the bandura. All of these instruments belong to the larger group of chordophones with deep historical roots. The functions of these instruments have significantly changed over time, and today they play various roles in musical practice. The research examines contemporary practices in the performing of traditional music, particularly those of performers who strive to preserve and convey folklore material in its traditional form (for example, Juhan Uppin or Taras Kompanichenko), as well as those who adapt folklore to modern musical contexts and tastes (for example, Mari Kalkun, Anastasiya Voytyuk, and the groups Puuluup and ONUKA).

The study reveals the different approaches to the use of folk instruments in various stylistic directions, the careful preservation of these instruments as artifacts of traditional culture, their integration as “modern participants” in folklore practice, and their use as symbols indicating affiliation to a particular ethnic culture. In Ukraine, in the context of the Russian–Ukrainian war, interest in traditional instruments has significantly increased.

# Parallel Realities among the Indigenous Communities of Northeast India

**Margaret Lyngdoh**

University of Tartu

The tangible reality inhabited by ordinary humans in everyday life is congruent with linear time and places and comprises a common experience where it is possible to mark days and predict events with a level of certainty. Among most indigenous groups of Northeast India, in addition to a tangible reality that is commonly shared, there are realms or realities that exist either in parallel with or congruent to the mundane one.

This presentation will take an emic look at the alternative realms that can only be accessed accidentally, or by ritual specialists, or by special humans who have the ability to shapeshift into animal forms. Among the Karew, who inhabit the northern slopes of the Khasi hills, a person transforms into a dreamscape or goes into a reality commonly accessed through sleep. Among the Karbi, alongside the seen and tangible human settlements, there exist the travelling and invisible village of Rongbin, inhabited by invisible inhabitants. Charhepi, the female dirge singers, sing the songs that shows the way to the village of ancestors to the soul of the dead through parallel realms. Among the Nongtraï of the West Khasi Hills, were-snakes inhabit and traverse parallel realms of water, where water is the pathway of movement and travel. The American anthropologist Claire Scheid notes the extensive congruent geographies of landscape that Adi ritual specialists travel in order to find stolen or lost “souls” of human persons. Underscored primarily through empirical fieldwork resources and ethnography, in this paper I attempt to understand the conceptions of place-lore through the lens of parallel realities to chart Northeast Indian liminal ontologies.



# “We Won’t Buckle under a Bucket”: Humour in Recontextualising Hate Speech

**Guillem Castañar Rubio** Tallinn University

**Anastasiya Fiadotava** Estonian Literary Museum

**Liisi Laineste** Estonian Literary Museum

**Sergey Troitskiy** Estonian Literary Museum

Numerous studies have revealed the notable presence of humour in hate speech, and critical humour studies have recently discussed its destructive consequences (Pérez 2022). In digital environments in particular, humour is often used to normalise extreme messages (Lamerichs et al. 2018). However, humour is also an effective tool to reduce online hatefulness (Laineste and Chłopicki 2023). In this chapter we analyse messages posted in the parodic Telegram channel *Sovetskaya Byelorussia* to show how humour plays a significant role in the mocking and recontextualising of hate speech spread in the official channels by the authoritarian government of Aleksandr Lukashenko. These messages are a way of expressing dissent towards the regime while pointing out its many inconsistencies, as political jokes did in the totalitarian context of the Soviet Union (Davies 2010).

## References

Davies, Christie 2010. Jokes as the Truth about Soviet Socialism. *Folklore. Electronic Journal of Folklore* 46, 9–32. <https://doi.org/10.7592/FEJF2010.46.davies>.

Laineste, Liisi and Chłopicki, Władysław 2023. Humorous Use of Figurative Language in Religious Hate Speech. Ermida, I. (ed.), *Hate Speech in Social Media*. Cham: Palgrave Macmillan, 205–227. [https://doi.org/10.1007/978-3-031-38248-2\\_7](https://doi.org/10.1007/978-3-031-38248-2_7).

Lamerichs, Nicolle; Nguyen, Dennis; Melguizo, Mari Carmen Puerta; Radojevic, Radmila and Lange-Böhmer, Anna (2018). Elite Male Bodies: The Circulation of Alt-Right Memes and the Framing of Politicians on Social Media. *Participations* 15 (1), 180–206.

Pérez, Raúl 2022. *The Souls of White Jokes: How Racist Humor Fuels White Supremacy*. Stanford: Stanford University Press.

# From Souls to Assassins: Folklore of Parallel Worlds in Digital Games

**Abhirup Sarkar**

University of Tartu

The concept of parallel worlds encompasses a multitude of interpretations. In quantum mechanics, the many-worlds interpretation posits that each time a quantum event occurs, the universe splits into multiple branches, each containing a different possible outcome. In magical and occult practices, parallel worlds can be accessed to seek solutions for issues in our immediate realm. Thus, the notion of parallel worlds spans various ontologies and cultural traditions, including the creation of parallel worlds within digital games. As practices such as magic, shamanism, witchcraft, and the occult evolved — and did so differently across different cultures — one of the most intriguing transitions has been their integration into digital gaming.

This presentation explores how digital games navigate multiple parallel worlds, particularly those simulating beliefs and magical practices. These include the player's physical world, the game world, and the intricate parallel worlds housed within the game world. The concept of parallel worlds is rich and layered, allowing players to traverse them simultaneously. Specifically, this presentation examines two games, *Ghostwire Tokyo* and *Assassin's Creed*, and it briefly discusses a few other games as exemplars of how parallel worlds and their traditions merge within gameplay. Additionally, it investigates the idea of ontological immersion for those who engage with these layers of parallel worlds as crafted by digital games long term. Finally, this presentation highlights how digital games successfully blend various concepts of parallel worlds into an immersive experience, enriching the engagement of individuals from diverse cultural backgrounds and reducing the binary divide between the insider and the outsider.

# Making the “New” Traditional: The Ideological and Practical Use of Maausk by Sinine Äratus

Anastasia Servan-Schreiber

INALCO, Paris Center of Research Europes-Eurasia (CREE)

Looking toward an often-idealized past is common for new religious movements and alternative forms of religiosity, and it is also nothing new for conservative political movements. Sinine Äratus, an organisation founded in 2012 by Ruuben Kaalep was initially affiliated with the populist party EKRE, but more recently with the newly-created party ERK. It has not only insisted on keeping its distance from the more Christian-orientated wing of the far-right, but it offers an interesting interpretation of Maausk, considered here as the Estonian native faith. Not only do Kaalep and some other members with him and following him, claim that observing Maausk is deeply intertwined with “true Estonianness,” they also offer an original adaptation of these traditions, which they enact and promote according to their own political agenda. Moreover, Sinine Äratus does not simply borrow from the archives of folklore or directly from the Estonian folk religion, but it also actively creates what appear to be completely new traditions.

Using data collected through interviews and participant observation in Estonia from 2022, this paper explores the meaning of these traditions for the members of Sinine Äratus, as well as investigates what seems to be a long-term process of the reversal of the values of modernity, making the mainstream “foreign” and the marginal central. In other words, the focus is on how two formerly aspiring countercultures conjugated in theory, and can be used in practice, as an alternative and unconventional path.

# Eri kodakondsusega paarid kuuluvuse piire kompamas

Pihla Maria Siim

Tartu Ülikool

Pärast refleksiivset pööret migratsiooniuringutes on üha rohkem tähelepanu pööratud protsessidele, mille kaudu mobiilseid (ning ka paikseid) inimesi kategoriseeritakse või liigitatakse „migrantideks.” Teadlased on rõhutanud selle kategooria narratiivset konstrueerimist, diskursiivse teadmise performatiivsust ning tavasid, mis on seotud „migratsiooni tegemisega” (ingl doing migration, Amelina 2021).

Käesolev ettekanne keskendub erineva kodakondsusega paaridele, kus üks partneritest on Soome kodanik ja teine Euroopa Liitu mittekuuluva riigi kodanik. „Migratsiooni tegemise” raames toimub siiski ka migrantide partnerite liigitamine „teisteks,” nii institutsionaalsetes kontekstides kui ka igapäevases suhtluses. Kooselu ja intiimne sfäär muutuvad seega piiritõmbamise protsesside lahutamatuks osaks.

Uuringutes on keskendunud eelkõige nendele, keda immigratsioonikontroll otseselt puudutab. Määratlades, millised intiimsuhted on aktsepteeritavad, mõjutab migratsioonirežiim siiski ka välismaalaste Soome kodanikest pereliikmeid. Ettekanne analüüsib migratsiooniametnike arusaamu „ehtsatest suhetest” ning nende arusaamade mõju erineva kodakondsusega paaride võimalustele elada „tavalist” pereelu. Immigratsioonikontroll tunnustab intiimseid sidemeid valikuliselt, vaadeldes erineva kodakondsusega paare põhimõttelise ettevaatlikkusega. Paaridel lasub kohustus tõestada, et nende suhe on „päris” ja armastusest ajendatud. Seejuures on kriitilise tähtsusega jääda kindlate immigratsioonikategooriate piiridesse ning kasutada õigeid narratiivseid strateegiaid, esitades oma suhteid normaalsena ja austusväärseks.

Ettekanne põhineb aastatel 2023–2025 tehtud intervjuudel erineva kodakondsusega paaridega (12) ja migratsiooninõustajatega (3). Lisaks on analüüsitud Soome Migratsiooniameti 2023. aasta negatiivseid otsuseid (76) Soome kodanike partnerite esmase elamisloa taotlustele. Uuring on osa Soome Akadeemia rahastatud INDEFI projektist (2021–2025).

## **Kirjandus**

Amelina, Anna 2021. After the Reflexive Turn in Migration Studies: Towards the Doing Migration Approach. *Population, Space and Place* 27 (1), e2368. <https://doi.org/10.1002/psp.2368>.





